

Ocena dorobku naukowego (w tym publikacji wchodzących w zakres osiągnięcia naukowego), dydaktycznego i organizacyjnego doktor Ewy Kacprzak w związku z postępowaniem habilitacyjnym

Podstawy formalne oceny:

- 1) Ocenę sporządziłem w związku z pismem prof. dr hab. Pawła Churskiego, Dziekana Wydziału Geografii Społeczno-Ekonomicznej i Gospodarki Przestrzennej Uniwersytetu Adama Mickiewicza w Poznaniu, z dnia 23 stycznia 2020 roku w następstwie powołania mnie przez Centralną Komisję do Spraw Stopni i Tytułów na recenzenta w przewodzie habilitacyjnym dr Ewy Kacprzak.
- 2) Recenzję sporządziłem zgodnie z ustawą z dnia 14 marca 2003 roku o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz.U. z 2017 r. poz. 1789 ze zm.) i kryteriami ujętymi w rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 1 września 2011 roku w sprawie kryteriów oceny osiągnięć osoby ubiegającej się o nadanie stopnia doktora habilitowanego (Dz. U. 196, poz. 1165).
- 3) Recenzję przygotowałem na podstawie następujących materiałów:
 - Wniosek do Centralnej Komisji do Spraw Stopni i Tytułów;
 - Odpis dyplomu;

- Autoreferat w j. polskim i j. angielskim;
- Wykaz opublikowanych prac naukowych, informacja o osiągnięciach dydaktycznych, współpracy naukowej i popularyzacji nauki;
- Kopie publikacji wchodzących w zakres osiągnięcia naukowego;
- Oświadczenia współautorów publikacji;
- Kopie wybranych publikacji składających się na dorobek naukowy wnioskodawcy;
- Dane osobowe wnioskodawcy;
- Płyta CD zawierająca całość dokumentacji w wersji elektronicznej.

4) Oświadczam, że nie zachodzą przeszkody wynikające z konfliktu interesów, ani relacje osobiste utrudniające obiektywny osąd przedstawionych materiałów.

Podstawowe informacje o Habilitantce

Pani dr Ewa Kacprzak ukończyła studia na Wydziale Nauk Geograficznych i Geologicznych Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu w 1992 roku uzyskując dyplom magistra geografii, specjalność gospodarka przestrzenna i planowanie przestrzenne. W 1998 roku ukończyła studia podyplomowe na Wydziale Zarządzania Akademii Ekonomicznej w Poznaniu w zakresie ekonomiki nieruchomości i inwestycji. Stopień doktora nauk o Ziemi w zakresie geografii uzyskała w 2001 r., na Wydziale Nauk Geograficznych i Geologicznych Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu na podstawie rozprawy doktorskiej pt. *Zmiany przestrzenno-organizacyjne sadownictwa w Polsce w latach 1988-1998*. Promotorem w przewodzie doktorskim był prof. dr hab. Benicjusz Głębocki, a opublikowana praca została wyróżniona indywidualną nagrodą rektorską II stopnia.

Kandydatka podjęła pracę naukową w 1992 roku; do 2001 roku jako asystent w Instytucie Geografii Społeczno-Ekonomicznej i Gospodarki Przestrzennej Wydziału Nauk Geograficznych i Geologicznych UAM w Poznaniu, a od 2002 roku na stanowisku adiunkta w tej samej jednostce akademickiej. Tam też realizowała swoje badania naukowe, prowadziła zajęcia dydaktyczne, podejmowała działania organizacyjne, uczestniczyła w pracach o charakterze aplikacyjnym i przygotowywała prace naukowe, które następnie były publikowane.

Ocena dorobku naukowego

Przedmiotem oceny są osiągnięcia naukowo-badawcze doktor Ewy Kacprzak, po uzyskaniu stopnia doktora nauk o Ziemi. Z analizy szczegółowej (w tym statystycznej) wyłączam zatem prace wykonane przed 2002 rokiem i opublikowaną później rozprawę doktorską. Jednakże uwzględniam te prace przy ogólnej charakterystyce rozwoju naukowego Kandydatki, który jest konsekwencją jej zainteresowań badawczych od chwili podjęcia pracy na uczelni.

Statystyczna analiza dorobku publikacyjnego

Wśród opublikowanych prac najważniejszą rolę odgrywa sześć przedłożonych publikacji wchodzących w zakres osiągnięcia naukowego zatytułowanego: *Zmiany organizacyjno-przestrzenne rynku rolno-spożywczego a struktura przestrzenna rolnictwa w Polsce na przełomie XX i XXI wieku*. Odniosę się do nich w odrębnej części mojej oceny.

Z przygotowanego przez Habilitantkę zestawienia opublikowanych prac po doktoracie, wynika, że jest Ona autorem i współautorem 28 prac w czasopismach naukowych (razem z trzema artykułami włączonymi w zakres osiągnięcia naukowego), 33 prace stanowiące rozdziały w monografiach (razem z trzema rozdziałami włączonymi w zakres osiągnięcia naukowego) i jednego rozdziału w podręczniku akademickim w wersji elektronicznej. W 2002 roku opublikowała też monografię, która stanowi rezultat obronionej wcześniej pracy doktorskiej. W sumie daje to 61 prac naukowych, co jest pod względem ilościowym wystarczającym zestawieniem umożliwiającym merytoryczną ocenę Habilitantki. Jednakże pewnej uwagi wymaga fakt, iż w większości prac jest Ona ich współautorem. Z jednej strony współautorstwo należy ocenić pozytywnie, bo jest to świadectwo umiejętności współpracy i powszechnej we współczesnej nauce zespołowej realizacji badań, z drugiej zaś strony niewielka ilość autorskich opracowań może wynikać z ograniczonej umiejętności realizacji samodzielnych badań (a jest to jedno z podstawowych wymagań stawianych ubiegającym się o stopień doktora habilitowanego).

Spośród 28 prac w czasopismach naukowych tylko 8 z nich było wykonanych samodzielnie przez Habilitantkę, a w przypadku 10 prac współautorskich była wymieniona jako pierwszy autor. W przypadku rozdziałów w monografiach, w 14 z nich była samodzielnym autorem, a w 11 pracach współautorskich jest wymieniona jako pierwszy autor. Wśród współautorów najczęściej pojawiają się nazwiska Barbary Maćkiewicz i Benicjusza Głębockiego, z którymi

Pani Ewa Kacprzak współpracuje od wielu lat w ramach zespołu podejmującego tematykę badań geografii wsi i rolnictwa. Kandydatka rzetelnie wymienia szacunkowy udział procentowy w przygotowaniu poszczególnych prac współautorskich. W 3 pracach jej udział jest równy lub wyższy niż 80%, w 25 pracach – w zakresie 50-60%, zaś w 14 pracach – 40% lub mniej. Dla pełnej informacji warto dodać, że Pani E. Kacprzak opublikowała 11 prac przed uzyskaniem stopnia doktora i jedną monografię zawierającą treść rozprawy doktorskiej. W świetle powyższej statystyki stwierdzam, że dorobek publikacyjny jest skromny – biorąc pod uwagę okres 17 lat od uzyskania stopnia doktora – ale w sposób dostateczny umożliwia ocenę naukowych osiągnięć.

Artykuły naukowe publikowane były na ogół w czasopismach o zasięgu krajowym specjalizujących się w zagadnieniach geografii społeczno-ekonomicznej, gospodarki przestrzennej oraz rozwoju wsi i rolnictwa - *Barometr Regionalny*, *Studia Miejskie*, *Architektura Krajobrazu*, *Studia KPZK*, *Studia Obszarów Wiejskich*, *Quaestiones Geographicae*, *Roczniki Naukowe Stowarzyszenia Ekonomistów Rolnictwa i Agrobiznesu*, *Rozwój Regionalny i Polityka Regionalna*, *Studia Regionalia*, *Acta Universitatis Lodziensis*, *Folia Geographica Socio-Oeconomica*. Niestety za granicą, został opublikowany tylko jeden współautorski artykuł w czasopiśmie *Erde* (40 pkt. wg punktacji MNiSW z 2019 r.). W przypadku współautorskich rozdziałów w monografiach dwa z nich znalazły się w pracach wydanych przez prestiżowych wydawców – Ashgate Publishing i Presses Universitaires Blaise Pascal; udział Habilitantki w przygotowaniu publikacji wynosił odpowiednio 20% i 80%.

Mając na uwadze możliwości i potrzebę upowszechniania rezultatów badań w czasopismach i wydawnictwach o obiegu międzynarodowym oraz wysoko punktowanych na liście MNiSW, stwierdzam, że w tym zakresie dorobek Pani Ewy Kacprzak jest niedostateczny. Biorę przy tym również pod uwagę siedemnastoletni okres jej pracy naukowej po uzyskaniu stopnia doktora, który powinien zaowocować pracami charakteryzującymi się wyższym wskaźnikiem cytowań. Niestety ocena cytowalności jej prac – moim zdaniem – jest niska. Według danych na dzień 7 lutego 2020 roku, wskaźniki „bibliometryczne” prac Kandydatki są następujące:

- Web of Science Core Collection – 4 publikacje, 5 cytowań, H-index 2;
- Scopus – 4 publikacje, 5 cytowań, H-index 1

- Google Scholar – wg załącznika przygotowanego przez Kandydatkę – 117 cytowań (dane na dzień 9.04.2019).

Podkreślę jeszcze raz, że oceniany jest dorobek 17 lat pracy Habilitantki, na który składa się tylko kilka cytowań jej publikacji w powszechnych bazach cytowań Scopus i Web of Science. Jednakże trzeba dodać, że jest to typowy wynik osiągany przez polskich geografów społecznych, których w większości charakteryzuje niski poziom cytowalności ich prac. Merytoryczną oceną dorobku publikacyjnego zawarłem w następnej części.

Analiza i ocena problematyki badawczej w publikacjach doktor Ewy Kacprzak

Problematyka badawcza w działalności naukowej doktor Ewy Kacprzak jest wielowątkowa, ale równocześnie skoncentrowana na tematyce wiejskiej, w tym przede wszystkim na zagadnieniach związanych z sektorem rolno-spożywczym. Jest to zapewne rezultatem realizacji prac naukowych w zespole Profesora Benicjusza Głębockiego, który przez wiele lat kierował badaniami obszarów wiejskich i rolnictwa na Wydziale Nauk Geograficznych i Geologicznych UAM, kształtując „Poznańską Szkołę Badań Wiejskich”.

Przed uzyskaniem stopnia doktora zainteresowania badawcze Pani Ewa Kacprzak ogniskowały się wokół gospodarki rolnej na terenie Wielkopolski. Podejmowała też analizy odnoszące się do większej skali przestrzennej, mianowicie uczestniczyła w badaniach na temat organizacji produkcji roślinnej i kierunków użytkowania gruntów ornych w Polsce. Równie szeroki zakres przestrzenny miały badania związane z przygotowaniem rozprawy doktorskiej, opublikowanej w 2002 roku w formie monografii.

Szczegółowy zakres tematyczny i przestrzenny zainteresowań badawczych po uzyskaniu stopnia doktora został omówiony przez Kandydatkę w autoreferacie stanowiącym załącznik 2 i 3 Dokumentacji wniosku habilitacyjnego. W mojej recenzji ograniczę się tylko do wniosków wynikających z przeglądu opublikowanych przez nią prac oraz jej uczestnictwa w projektach badawczych. Prawie wszystkie prace Pani Kacprzak poświęcone są tematyce wiejskiej w różnej skali przestrzennej – od krajowej, przez regionalną po lokalną. Jest ona konsekwentnie realizowana od początku jej pracy badawczej. Jak podkreśla sama Kandydatka, zainteresowania badawcze wynikają w znacznej mierze z faktu, iż wywodzi się ona z rodziny o długoletnich tradycjach rolniczych. I to właśnie rolnictwo jest podstawowym nurtem jej specjalizacji naukowej. Wśród wymienionych 25 artykułów naukowych, aż 17

poświęconych jest różnym aspektom rolnym, zaś wśród 30 rozdziałów w pracach zbiorowych tematyka ta jest poruszana aż w 24 publikacjach. Prace dotyczą następujących grup zagadnień: 1) rolnicze użytkowanie ziemi, 2) rolnictwo w miastach i strefach podmiejskich, 3) wykorzystanie środków pomocowych i strukturalnych UE, 4) agroturystyka i rolnictwo ekologiczne, 5) przemysł rolno-spożywczy i rynek rolny, 6) cechy wybranych upraw roślinnych. Przy tym zakres przestrzenny prac obejmuje cały kraj lub Wielkopolskę, ze szczególnym uwzględnieniem obszarów sąsiadujących z Poznaniem.

Drugi nurt badawczy dotyczy gospodarki przestrzennej, ale nie jest on tak istotny jak wskazana wcześniej tematyka rolnicza. Habilitantka zajmuje się problematyką ładu przestrzennego, procesami suburbanizacji w strefie oddziaływania Poznania, odnową wsi, strukturami funkcjonalno-przestrzennymi w strefach podmiejskich, konsekwencjami rozwoju osadnictwa.

Pierwszy z wymienionych nurtów badawczych prawie całkowicie zdominował działalność badawczą Kandydatki, w zasadzie od początku jej pracy naukowej. Na podkreślenie zasługuje fakt, że zakres przestrzenny badań jest różnorodny, w tym duża grupa analiz odnosi się do skali krajowej, u ujęciu podstawowych jednostek terytorialnych, co ma wysoki walor poznawczy. Drugi nurt badawczy ma charakter uzupełniający i jest skoncentrowany przestrzennie na poznańskiej aglomeracji i jej sąsiedztwie. Potwierdza to również tematyka projektów badawczych, w których brała udział Pni Ewa Kacprzak.

Prace Pani Ewy Kacprzak mają przede wszystkim charakter poznawczy, bardzo skromna jest natomiast ich zawartość, która odnosi do zagadnień metodycznych i teoretycznych. Autorka dokonuje zazwyczaj analizy jakiegoś zagadnienia na podstawie dostępnego materiału statystycznego (czasem unikatowego) lub - rzadziej - na bazie własnych niestatystycznych materiałów źródłowych, ale nie poprzedza tego należytych rozpoznaniem teoretycznym. Mam przy tym świadomość, że moja ocena odnosi się też do innych współautorów publikacji, bo niemożliwe jest wyodrębnienie fragmentów prac wykonanych przez Kandydatkę. Sformułowanie „... częściowo koncepcja realizacji problemu badawczego ...” jakie pojawia się przy konkretnych publikacjach w Dokumentacji jest enigmatyczne i nie ułatwia oceny wkładu pracy Habilitantki.

Nie mam zastrzeżeń do zasadniczych fragmentów prac poświęconych diagnozie i rozpoznaniu badanej problematyki. Struktura, zakres i forma realizowanego badania są

poprawne i rzetelne oraz poparte odpowiednią literaturą przedmiotu. Można tu użyć sformułowania, że są świadectwem „dobrego rzemiosła” Kandydatki. Treść opracowań dostarcza nowej wiedzy lub pogłębia dotychczasową wiedzę na określony temat.

Podstawowym mankamentem prac Kandydatki jest brak lub bardzo skromny udział rozważań teoretycznych i prób metodycznych, a powinno być to – moim zdaniem – istotnym elementem osiągnięć osoby ubiegającej się o stopień doktora habilitowanego i potwierdzeniem jej przygotowania do samodzielności badawczej. Prace Pani Ewy Kacprzak bazują przede wszystkim na materiale empirycznym, który w sposób należyty jest wykorzystywany do celów poznawczych, natomiast brakuje ujęć teoretycznych, dyskusji z innymi badaczami, propozycji rozwiązań problemu badawczego lub własnych prób syntetyzowania wiedzy. Autorka stosuje w swoich opracowaniach właściwie dobrane metody statystyczne i graficzne. Analizy statystyczne bazują na wyodrębnionych cechach diagnostycznych lub opracowanych wskaźnikach.

Ocena pozapublikacyjnej działalności naukowej

Ze złożonej dokumentacji wynika, że doktor Ewa Kacprzak aktywnie uczestniczyła w różnych formach działalności naukowej, związanych z organizacją konferencji naukowych, udziałem w sieciach naukowych i projektach badawczych, udziałem w zespołach eksperckich i wykonywaniem recenzji naukowych. Za działalność naukową uzyskiwała indywidualne lub zespołowe nagrody rektorskie.

Aktywnie uczestniczyła w 40 konferencjach naukowych, w tym 35 konferencjach po uzyskaniu stopnia doktora. Wygłosiła 39 referatów, w tym 13 z nich na konferencjach międzynarodowych, wśród których 6 konferencji odbyło się za granicą (Niemcy, Francja, Rumunia, Tunezja). Większość konferencji miała zasięg ogólnopolski, a wśród nich największą liczbę stanowiły cykliczne konferencje geograficzno-rolnicze – późniejsze seminaria geografii wsi. Wygłoszone przez Habilitantkę referaty, często wspólnie z innymi członkami zespołu badawczego (S. Staszewska, B. Głębocki, B. Maćkiewicz), ściśle nawiązywały do wcześniej omówionej tematyki badawczej.

Kandydatka była uczestnikiem 10 projektów badawczych finansowanych przez KBN (później NCN), GUS i UAM, które dotyczyły różnych ujęć struktury przestrzennej rolnictwa lub rozwoju przestrzennego Poznania. Udział w tego typu zadaniach na uczelni znanej z realizacji

licznych projektów badawczych jest standardem, dlatego traktuję taką działalność jako niezbędną w pracy naukowej Pani Ewy Kacprzak. Na uwagę zasługuje natomiast fakt, że w latach 2010-2013 kierowała własnym projektem badawczym NCN na temat zmian organizacyjno-przestrzennych rynku rolnego w Polsce. Niestety poza dwiema niezbyt obszernymi pracami (pozycja 8 na stronie 4 i pozycja 14 na stronie 5) nie dostrzegam innych opracowań związanych z tematyką projektu. Na internetowej stronie NCN oraz UAM brak informacji o rezultatach projektu. Kandydatka uczestniczyła też w zespołach eksperckich wykonujących opracowania o charakterze aplikacyjnym.

Biorąc omówione powyżej dokonania, dobrze oceniam „pozapublikacyjną” działalność naukową Habilitantki.

Ocena osiągnięcia naukowego

Krótką charakterystyka publikacji wchodzących w skład osiągnięcia naukowego

Na osiągnięcie naukowe składa się zbiór sześciu publikacji – trzech artykułów naukowych i trzech rozdziałów w pracach zbiorowych, którym zaproponowano wspólny tytuł – *Zmiany organizacyjno-przestrzenne rynku rolno-spożywczego a struktura przestrzenna rolnictwa w Polsce na przełomie XX i XXI wieku*. Na początku omówię krótko każdą z osobną publikację, a następnie ocenię ich zbiór pod kątem osiągnięcia naukowego.

1. Pierwsza publikacja wchodząca w skład osiągnięcia naukowego to artykuł naukowy (który powinien być traktowany raczej jako rozdział w pracy zbiorowej) pod tytułem *Finansowanie przetwórstwa rolno-spożywczego w ramach programu SAPARD (działanie I)* opublikowany w 2008 roku w serii wydawniczej *Rozwój Regionalny i Polityka Regionalna*. Artykuł stanowi fragment szerszego opracowania pod redakcją R. Rudnickiego na temat przedakcesyjnego Programu Rozwoju Rolnictwa i Obszarów Wiejskich SAPARD. Praca jest obszerna i ma charakter wybitnie poznawczy; Autorka w sposób szczegółowy analizuje poziom wsparcia i realizacji działania I (*Finansowania przetwórstwa rolno-spożywczego*) w programie SAPARD. Przeglądem objęto całą Polskę w skali powiatów i województw uwzględniając liczbę i strukturę wniosków realizowanych w działaniu I, wielkość dofinansowania, a także oceniono aktywność i poziom efektywności beneficjentów w pozyskiwaniu wsparcia. Wykonano również pogłębione analizy odnoszące się do dwóch podstawowych schematów działania I (1.1. *Wsparcie restrukturyzacji przetwórstwa i poprawy marketingu artykułów pochodzenia*

zwierzęcego i 1.2. *Wsparcie restrukturyzacji przetwórstwa i poprawy marketingu owoców i warzyw*). Na zakończenie oceniono efekty wdrażania działania I, co jest najistotniejszym elementem tej pracy. Niestety konkluzje zawarte w podsumowaniu pracy odbiegają od wniosków przedstawionych w autoreferacie. Te pierwsze są raczej bardzo ogólnym podsumowaniem, które może odnosić się do całego programu SAPARD, zaś w autoreferacie pojawia się kilka interesujących spostrzeżeń wynikających z przeprowadzonych badań (np. kształtowanie się nowego modelu skupu mleka). Pomimo tych zastrzeżeń, w mojej ocenie praca jest wartościowym studium poznawczym jednego z działań w programie SAPARD i może stanowić element osiągnięcia naukowego.

2. Druga publikacja zatytułowana *Supporting the development of the market network in small and medium-sized towns in Poland under the Rural Development Programme 2007-2013 (My Market Programme)* – jest fragmentem pracy zbiorowej poświęconej walorom małych i średnich miast (*Small and Medium Towns Attractiveness at the Beginning of the 21-st Century*), wydanej przez Presses Universitaires Blaise Pascal. Praca została przygotowana wspólnie z B. Maćkiewicz, a udział w jej przygotowaniu przez Habilitantkę jest szacowany na poziomie 80%. Autorki omówiły i oceniły realizację programu „Mój rynek” w ramach PROW 2007-2013. Podobnie jak we wcześniej omówionej pracy, tu również położono nacisk na rozpoznanie jednego z zadań wspieranych ze środków Unii Europejskiej. Przy tym rezultaty programu starano się omówić na konkretnych przykładach, ale poświęcono im zdecydowanie za mało miejsca (jako studiom przypadku). Praca jest standardowym omówieniem jednego z programów, nie wnoszącym raczej istotnych treści poznawczych, dlatego uważam, że nie powinna być oceniana jako osiągnięcie naukowe Habilitantki.

3. Trzecia praca indywidualna - *Wielkopolska Gildia Rolno-Ogrodnicza S. A. w systemie rynków hurtowych w Polsce* jest częścią obszernego opracowania pod redakcją B. Głębockiego p.t. *Struktura przestrzenna rolnictwa Polski u progu XXI wieku*. Jest to studium przypadku prezentujące rozwój i zasady działalności Wielkopolskiej Giełdy Rolno-Ogrodniczej. Szczególnie cenną częścią opracowania jest fragment poświęcony organizacji rynków produktów rolnych w Polsce, ale szkoda, że nie są to bardziej pogłębione analizy. Tematyka i forma opracowania nie przekonują mnie, aby uznać go za istotną część osiągnięcia naukowego, jakie powinien spełnić kandydat do stopnia doktora habilitowanego.

4. Kolejna – czwarta – praca pod tytułem *Zmiany struktury przestrzennej upraw sadowniczych w latach 2002-2010*, jest częścią książki pod redakcją B. Głębockiego – *Zróźnicowanie przestrzenne rolnictwa*. Jest to obszerne i kompleksowe omówienie jednego z ważnych działów w strukturze produkcji roślinnej polskiego rolnictwa wykorzystujące bogaty materiał statystyczny. Co prawda okres ośmiu lat (2002-2010) narzucony zapewne przez zamawiającego badanie (GUS) jest zbyt krótki, aby wskazać pełny zakres kierunków zmian w polskim sadownictwie, ale podstawową wartością tej pracy jest diagnoza stanu zróżnicowania przestrzennego sadów pod względem struktury gatunkowej, wielkościowej i własnościowej. Autorka omawia kolejno te elementy wykorzystując przy tym wartościowe kartogramy. Uważam, że w warstwie poznawczej praca może być częścią wchodzącą w skład osiągnięcia naukowego, ale wymaga uzupełnienia w zakresie metodycznym umożliwiającym syntetyczne podsumowanie i wyciągnięcie wniosków.

5. Piąta praca pod tytułem *Multicriterion typology of agriculture: a spatial dependence approach*, jest wykonana wspólnie z B. Głębockim i opublikowana w czasopiśmie *Quaestiones Geographicae*. Udział Habilitantki w przygotowaniu artykułu jest szacowany na poziomie 40%. Jest to pierwsza z omówionych dotychczas prac Kandydatki mająca konotacje teoretyczne i metodyczne. Wspólnie z profesorem B. Głębockim i T. Kossowskim podejmuje próbę syntetycznej identyfikacji zróżnicowania przestrzennego polskiego rolnictwa z wykorzystaniem wielokryterialnej typologii. W sumie zidentyfikowano 20 typów rolnictwa dzieląc je na kilka większych grup zależnych od formy własności i skali wielkości gospodarstw. Można dyskutować na temat przyjętej metody typologii rolnictwa, ale nie ulega wątpliwości, że praca ma przede wszystkim charakter teoretyczno-metodyczny. Dlatego też uważam, że stanowi ona wartościowy element osiągnięcia naukowego Habilitantki. Przy tym należy uwzględnić, że jej wkład w przygotowanie artykułu był ograniczony do 40%.

6. Ostatnią – szóstą - pracą jest wspólny z B. Maćkiewicz artykuł naukowy w czasopiśmie *Die Erde*, pod tytułem *The distribution systems for organic farming produce in Poland and Spain - similarities and differences*. W opracowaniu Autorki analizują i oceniają system dystrybucji ekologicznych produktów rolnych w Polsce i Hiszpanii. Artykuł jest zatem studium porównawczym, którego jednym z celów jest zidentyfikowanie dobrych wzorców z krajów posiadających doświadczenie w systemy dystrybucji żywności i sformułowanie rekomendacji w tym zakresie dla polskich producentów i dystrybutorów. Oprócz elementów poznawczych

artykuł zawiera model systemu dystrybucji produktów ekologicznych zaproponowany przez Autorki. Uważam, że praca może być częścią szerszego zbioru publikacji wchodzących w skład osiągnięcia naukowego.

Ocena zbioru publikacji pod kątem osiągnięcia naukowego

Zaproponowany tytuł osiągnięcia naukowego - *Zmiany organizacyjno-przestrzenne rynku rolno-spożywczego a struktura przestrzenna rolnictwa w Polsce na przełomie XX i XXI wieku* – ma bardzo obszerny zakres, do którego można włączyć wszystkie tematy podejmowane przez Habilitantkę w publikacjach wchodzących w skład osiągnięcia naukowego. Uwzględniając ten szeroki zakres stwierdzam jednak, że zamierzone osiągnięcie nie zostało zrealizowane, bo proponowane prace nie tworzą jednolitej (spójnej) całości. Praca 1 ocenia realizację działania w ramach SAPARD związanego z przetwórstwem i marketingiem, praca 2 – bada rezultaty działania związanego z organizacją dystrybucji produktów rolnych, praca 3 – jest podobnie jak 2 związana z organizacją rynku żywnościowego, praca 4 – jest diagnozą polskiego sadownictwa, praca 5 – jest metodycznym opracowaniem o typologii rolnictwa, zaś praca 6 – poświęcona jest dystrybucji rolniczych produktów ekologicznych.

Można też przyjąć węższe rozumienie proponowanego tematu, ograniczając go do sfery związanej z dystrybucją produktów rolnych (lub rynkiem żywności i relacjami producent-odbiorca). Dostrzec można bowiem wyraźne powiązania tematyczne pomiędzy pracami 1, 2, 3 i 6. W przypadku tak rozumianego tematu osiągnięcia naukowego należy przyjąć, że jest on podejmowany przez wskazane cztery prace, ale pozostałe dwie (4 i 5) odnoszą się do struktury przestrzennej rolnictwa w Polsce i nie mają związku (nie są tematycznie związane) z resztą wymienionych opracowań. W zaproponowanym temacie nie widzę też realizacji zadania, którego celem jest identyfikacja lub ocena powiązań i relacji pomiędzy rynkiem rolno-spożywczym (szeroko rozumianym) a strukturą przestrzenną rolnictwa.

Drugim, równie istotnym mankamentem zbioru publikacji wchodzących w skład osiągnięcia naukowego jest ich jakość. Dobrze oceniam publikacje nr 1, 5, 6 i częściowo 4. Natomiast pozostałe dwie prace nie powinny stanowić podstawy oceny Kandydatki do stopnia doktora habilitowanego. Ponadto tylko jedna praca (5) ma wybitnie charakter teoretyczno-metodyczny wnoszący nowe, acz dyskusyjne elementy do subdyscypliny geografia wsi. Prace takie powinny stanowić zasadniczą część w zbiorze publikacji proponowanych jako osiągnięcie naukowe. Tymczasem wśród publikacji zaproponowanych przez Kandydatkę są

przede wszystkim artykuły i rozdziały w pracach zbiorowych o charakterze poznawczym, rozpoznające i oceniające struktury, ale pozbawione raczej dyskusji i nowatorskich ujęć. Jednakże samo podejście do badań, formę opracowań analitycznych i strukturę prezentowanych prac oceniam dobrze.

Ocena dorobku dydaktycznego i organizacyjnego

Dorobek dydaktyczny Kandydatki jest obszerny. Szczególnie bogaty jest on w zakresie prowadzonych zajęć dydaktycznych; E. Kacprzak prowadziła wykłady, konwersatoria, ćwiczenia, laboratoria i ćwiczenia terenowe. Zajęcia dydaktyczne przez nią prowadzone znacznie przekraczają obowiązujące pensum. Była opiekunem 65 prac magisterskich prowadzonych pod kierunkiem B. Głębockiego, wypromowała 2 magistrów, a 5 kolejnych prac magisterskich jest przygotowywanych pod jej kierunkiem.

Działalność organizacyjną oceniam dostatecznie. Była współorganizatorem trzech konferencji, współorganizatorem wyjazdu studyjnego i uczestnikiem kilku innych działań organizacyjnych. Działała też na polu popularyzatorskim, na przykład w strukturach Polskiego Towarzystwa Geograficznego, w tym w Komisji Obszarów Wiejskich PTG.

Podsumowanie

Mając na uwadze siedemnastoletni okres pracy naukowo-dydaktycznej Pani Ewy Kacprzak od uzyskaniu przez nią stopnia doktora, moje oczekiwania wobec jej dorobku naukowego i organizacyjnego są wyższe od zaprezentowanych w przedłożonych materiałach. Przeanalizowane osiągnięcia naukowo-badawcze, dydaktyczne i organizacyjne oraz ocena osiągnięcia naukowego doktor Ewy Kacprzak skłaniają mnie do następujących wniosków:

- ilościowy dorobek publikacyjny jest nieduży, ale wystarczający;
- tematyka badań Habilitantki dotyczy głównie obszarów wiejskich i ogniskuje się na zagadnieniach związanych z gospodarką żywnościową oraz w znacznie mniejszym stopniu na gospodarce przestrzennej;
- badania dotyczą różnych skali przestrzennych; najczęściej uwzględniają wybrane elementy struktury przestrzennej rolnictwa w Polsce lub w regionie Wielkopolski, ze szczególnym uwzględnieniem obszarów położonych w sąsiedztwie Poznania;

- z uwagi na brak spójności tematycznej sześciu prac wchodzących w skład osiągnięcia naukowego oraz ich ubóstwo pod względem teoretycznym i metodycznym, a także raczej niską ocenę punktową czasopism i wydawnictw, w których zostały opublikowane, przedstawione osiągnięcie naukowe oceniam niedostatecznie;
- w opublikowanych pracach (w czasopismach i monografiach) brakuje ujęć i dyskusji o charakterze teoretycznym i metodycznym, zaś pod względem poznawczym są to prace dobre lub bardzo dobre;
- prace Habilitantki są bardzo rzadko cytowane, wskaźniki cytowań we wszystkich bazach są na bardzo niskim poziomie;
- brakuje prac w czasopismach międzynarodowych, zagranicznych o wysokich wskaźnikach punktowych (np. 70+ - lista czasopism punktowanych MNiSW lub dawna lista A czasopism punktowanych MNiSW);
- działalność edukacyjna i dorobek dydaktyczny Habilitantki oceniam dobrze;
- działalność organizacyjna w kraju jest dostateczna;
- współpraca międzynarodowa Kandydatki jest raczej skromna.

Konkluzja

Biorąc pod uwagę omówione osiągnięcia naukowo-badawcze, dydaktyczne i organizacyjne Pani doktor Ewy Kacprzak oraz przedstawione na ich podstawie wnioski końcowe stwierdzam, że Habilitantka NIE SPEŁNIA wymagań stawianych w artykule 16 ustawy z dnia 14 marca 2003 roku o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki. Wnioskuje o wstrzymanie dalszych kroków w postępowaniu o nadanie stopnia doktora habilitowanego.